

U 15/2026 vp

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi Euroopan laajuisten energiainfrastruktuurien suuntaviivoista (TEN-E), asetuksien (EU) 2019/942, (EU) 2019/943 ja (EU) 2024/1789 muuttamisesta ja asetuksen (EU) 2022/869 kumoamisesta

Perustuslain 96 §:n 2 momentin perusteella lähetetään eduskunnalle Euroopan komission 10 päivänä joulukuuta 2025 tekemä ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi Euroopan laajuisten energiainfrastruktuurien suuntaviivoista (TEN-E), asetuksien (EU) 2019/942, (EU) 2019/943 ja (EU) 2024/1789 muuttamisesta ja asetuksen (EU) 2022/869 kumoamisesta sekä ehdotuksesta laadittu muistio.

Helsingissä 26.2.2026

Ympäristö- ja ilmastoministeri Sari Multala

Neuvotteleva virkamies Maria Kekki

26.2.2026

**EHDOTUS EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON ASETUKSEKSI
EUROOPAN LAAJUISTEN ENERGIAINFRASTRUKTUURIEN SUUNTAVIIVOISTA
(TEN-E)****1 Tausta**

Euroopan komissio antoi 10.12.2025 ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi Euroopan laajuisten energiainfrastruktuurien suuntaviivoista (TEN-E), asetusten (EU) 2019/942, (EU) 2019/943 ja (EU) 2024/1789 muuttamisesta ja asetuksen (EU) 2022/869 kumoamisesta (COM/2025/1006, jäljempänä *asetusehdotus*) osana ns. Euroopan verkkopakettia. Kokonaisuus koostuu asetusehdotuksen lisäksi tiedonannosta COM (2025) 1005 final sekä direktiiviehdotuksesta uusiutuvan energian tuotannon ja energiainfrastruktuurihankkeiden lupamenettelyiden nopeuttamisesta (COM/2025/1007). Direktiiviehdotuksesta annetaan eduskunnalle erillinen kirjelmä.

Komissio perustelee ehdotuskokonaisuutta sillä, että Venäjän hyökkäyssota sekä viimeaikaiset geopoliittiset jännitteet ovat korostaneet Euroopan tarvetta vahvistaa energiaomavaraisuuttaan ja kilpailukykyään. EU:n tulee taata jäsenvaltioille puhtaan, kohtuuhintaisen ja Euroopassa tuotetun energian saatavuus. Komission mukaan tämä onnistuu vain uudistamalla eurooppalainen energiainfrastruktuuri, erityisesti sähköverkot. Sähköverkot nähdään Euroopan energiajärjestelmän selkärankana, sillä niillä on keskeinen rooli puhtaan energian integraation ja sähköistymiskehityksen mahdollistajana sekä siten osaltaan energian hintojen alentamisessa.

Komissio korostaa haasteena sitä, että EU:n energialainsäädännön kehittämisestä huolimatta, Eurooppa tuottaa itse yhä liian vähän energiaa eikä toisaalta rajatylittävien yhteenliittäntöjen (energian siirtoyhteyksien) puutteita jäsenvaltioiden välillä ole pystyt ratkaisemaan. Peräti 70 % EU:n energiankulutuksesta vuonna 2022 perustui fossiilisiin polttoaineisiin, ja lähes kaikki käytetty öljy ja kaasu (98 %) tuotiin EU:n ulkopuolelta. Tämä altistaa EU:n näiden energialähteiden hinnanvaihteluille ja geopoliittisille riskeille. Vuonna 2024 Euroopan energiantuotannon kustannukset olivat 375 miljardia euroa. Investoinnit uusiutuvaan energiaan ja sähköverkkoihin ovat myös liian matalalla tasolla suhteessa tarpeisiin. Ilman lisätoimia jopa 45 % tarvittavasta rajat ylittävästä siirtokapasiteetista voi jäädä toteutumatta vuoteen 2030 mennessä ja siten uusiutuvaa energiaa hyödyntämättä jopa 310 TWh vuoteen 2040 mennessä. Rajatylittävien yhteenliittäntöjen parantaminen voi tuoda kymmenien miljardien eurojen vuotuiset säästöt sekä alentaa energian hintoja koko mantereella.

Euroopan verkkopaketti sisältää toimenpiteitä, joilla toisaalta puututaan rakenteellisiin pullonkauloihin ja toisaalta se ehdottaa hankkeiden toteuttamista nopeuttavia toimia. Komission tavoitteena on uudistaa verkkojen suunnittelua EU-tasolla ja sen kunnianhimoinen tavoite on parantaa koordinaatiota kehittämällä keskitetty EU-skenaario, jonka perusteella määriteltäisiin tulevat verkko- ja kapasiteettitarpeet. Komission ehdottaa myös toimia verkkoinvestointien tehostamiseksi sekä kustannusten jakamisen sääntöjen uudistamista. Komissio pyrkii myös edistämään energiainfrastruktuurin turvallisuutta ja resilienssiä. Toisaalta komissio pyrkii tehostamaan nykyverkkojen suorituskyvyn hyödyntämistä mm. edistämällä älyverkoja, digitalisaatiota ja tekoälyratkaisuja, jotta 70 % siirtokapasiteetista on käytettävissä

rajatylittävään sähkökauppaan. Komissio ehdottaa lisäksi verkkopaketissa toimia, joilla se pyrkii nopeuttamaan lupaprosesseja. Kokonaisuus sisältää myös *Energy Highways*-aloitteen eli komissio on tunnistanut kahdeksan eurooppalaista strategista energiainfrastruktuurihanketta, joiden edistämisen se näkee keskeisenä aidon energiaunionin saavuttamiseksi. 1) Iberian niemimaan yhteenliittynnän vahvistaminen (Espanjan ja Ranskan välisen sähköyhteyksien parantaminen), 2) Kyproksen kytkeminen vahvemmin Euroopan sähköverkkoon, 3) Baltian sähköyhteyksien vahvistaminen Keski-Euroopan kanssa, 4) kaasun toimitusvarmuuden parantaminen Kaakkois-Euroopassa (olemassa olevan maakaasun siirtokapasiteetin tehokas käyttö etelästä pohjoiseen), 5) Bornholmin energiasaari -hanke eli merituulivoiman käytön edistäminen Itämeren alueella, 6) Kaakkois-Euroopan sähkönhintojen vakauden edistäminen ja sähköverkon vahvistaminen, 7) Etelän vetykäytävä eli vedyntuotannon ja -siirron kehittäminen Välimereltä Keski-Eurooppaan sekä 8) Lounaan vetykäytävä eli vedynsiirron edistäminen Portugalista ja Espanjasta Keski-Eurooppaan.

2 Ehdotuksen tavoite

Asetusehdotuksen tavoitteena on vahvistaa EU:n energian siirtoverkkojen kehittämistä, yhteen toimivuutta ja resilienssiä, jotta unioni pystyy vastaamaan kasvavaan sähkön ja vedyn kysyntään, edistämään kilpailukykyä sekä saavuttamaan ilmasto- ja energiatavoitteensa. Energiajärjestelmä kohtaa merkittäviä haasteita, sillä sähköistymisen kasvu, vedyn käytön laajeneminen, uusiutuvan energian massiivinen integrointi sekä tarve digitalisoida ja hajauttaa verkkoja tapahtuvat yhtä aikaa.

EU tarvitsee vuoteen 2040 mennessä mittavia investointeja; 1,2 biljoonaa euroa sähköverkkoihin ja 240 miljardia euroa vetyverkkoihin. Voimassa oleva TEN-E -asetus on edistänyt rajat ylittäviä energiainfrastruktuurihankkeita, mutta sen puutteet mm. luvituksen osalta, hidastavat kehitystä. Komissio katsoo, että EU:ssa on infrastruktuurivaje, sillä noin puolet vuoden 2030 rajat ylittävistä sähkötarpeista jää kattamatta, mikä uhkaa markkinoiden toimivuutta ja ilmastotavoitteita. Lisäksi hidas hankkeiden toteutus on ongelmallista, sillä luvitus ja kustannusten jako viivästyttävät projekteja jopa vuosikymmenellä. Myös turvallisuusriskit ovat lisääntyneet, niin fyysiset kuin kyberuhat ja kolmansien maiden investoinnit lisäävät haavoittuvuutta.

Draghin raportti EU:n kilpailukyvyistä korosti tarvetta yksinkertaistaa ja nopeuttaa energiainfrastruktuurin lupamenettelyjä sekä vahvistaa rajat ylittävää, strategista verkkojen suunnittelua.

Ehdotettu TEN-E-asetuksen uudistus pyrkii kohdentamaan infrastruktuurihankkeet paremmin todellisiin tarpeisiin ja huomioimaan myös verkkoa laajentamattomat ratkaisut (esim. digitaaliset ja joustoratkaisut). Se pyrkii nopeuttamaan rajat ylittävien hankkeiden toteutusta selkeyttämällä kustannusten jakoa, yksinkertaistamaan ja nopeuttamaan lupaprosesseja, parantamaan energiainfrastruktuurin fyysistä ja kyberturvallisuutta ja vähentämään sääntelytaakkaa ja tehostamaan TEN-E-asetuksen toimeenpanoa.

3 Ehdotuksen pääasiallinen sisältö

Asetusehdotuksella pyritään erityisesti mahdollistamaan energiamurroksen ja ilmastotavoitteiden saavuttamisen kannalta välttämättömien unionin sisällä ja naapurimaiden kanssa toteutettavien rajat ylittävien hankkeiden ja investointien yksilöinti, sekä parantamaan infrastruktuurien suunnittelua energiajärjestelmän integrointia ja merellä sijaitsevia sähköverkkoja varten. Lisäksi sillä pyritään edelleen lyhentämään PCI (*Projects of Common Interest*)-hankkeiden lupamenettelyjä, jotta vältetään viivästykset hankkeissa, joilla helpotetaan

energiäkäännettä ja varmistamaan kustannustenjakovälineiden ja sääntelykannustimien asianmukainen käyttö.

Ehdotuksen tavoitteena on vauhdittaa ja tehostaa koko EU:n energiaverkkojen kehittämistä ja yhteentoimivuutta, jotta unioni pysyy kilpailukykyisenä, turvallisena ja etenee kohti energia- ja ilmastotavoitteitaan. Energiajärjestelmä kohtaa kuitenkin merkittäviä haasteita, sillä sähköverkojen on vastattava nopeasti kasvavaan kysyntään, jota lisäävät loppukäytön sähköistyminen ja vetytalouden laajeneminen. Sähkön osuus loppuenergiankulutuksesta on tarkoitus nousta noin 23 prosentista 32 prosenttiin vuoteen 2030 mennessä Clean Industrial Deal -linjausten mukaisesti.

Merkittävimpiä uudistuksia ovat energiainfrastruktuurin turvallisuuden ja resilienssin parantamisen lisääminen asetuksen piiriin. Kyse voisi olla laitteista tai asennuksista, jotka on erityisesti suunniteltu suojaamaan ja vahvistamaan kriittisiä verkkoelementtejä, jotka ovat fyysisesti suoraan kytkettyinä näihin verkkoelementteihin tai ovat välttämättömiä järjestelmän turvallisen, varman ja tehokkaan toiminnan kannalta. Muut hankekattegioriat säilyvät ennallaan; sähkö ja älyverkot, vety, elektrolyysit, hiilidioksidin kuljetus ja merituulivoimahankkeet. Älykaasuverkko-hankekattegoria on poistettu.

Ehdotettu TEN-E - asetuksen uudistus päivittää EU:n energiainfrastruktuurin suunnittelua, lupamenettelyjä, turvallisuutta ja rahoitusta koskevat säännöt vastaamaan kasvavia sähkö- ja vetyverkkotarpeita sekä uusia turvallisuus- ja digitalisaatiovaatimuksia. Asetuksen määritelmiä päivitetään vastaamaan EU:n uutta vety- ja kaasulainsäädäntöä. Sähköverkoille otetaan käyttöön "non wire solutions" käsite verkon kehittämisen kustannustehokkaiden vaihtoehtojen arvioimiseksi.

Sähkö- ja vetyinfrastruktuurin suunnittelu EU:ssa perustuu siirtoverkonhaltijoiden yhteistyötahojen (ENTSO-E, ENTSO-G ja ENNOH) laatimiin 10-vuotisiin verkkosuunnitelmiin (*Ten Year Network Development Plan* – TYNDP). PCI-hankkeiksi voidaan valita hankkeita vain näistä TYNDP-suunnitelmista. Komissio ehdottaa nyt, että he laatisivat oman skenaarionsa EU:n energiainfratarpeista ja tekisivät tätä suunnittelua EU:n politiikkatavoitteiden pohjalta, osaksi TYNDP:iä. Tämä vähentäisi TSO:iden, ja siten kansallista vaikutusvaltaa skenaarioiden laadintaan. Jos valmistelu siirtyy komissiolle, vaikutusmahdollisuudet skenaarioparametreihin ja tulosten kommentointiin kaventuvat ja virkamiestyön merkitys kasvaa vastaavasti. Lisäksi on mahdollista, että komissio käyttää ulkopuolisia konsultteja, mikä voi entisestään heikentää prosessin läpinäkyvyyttä ja puolueettomuutta. Jos skenaariotyö etäänny TSO:iden teknisestä asiantuntemuksesta, riskinä on, että lopputulos painottuu poliittisiin tavoitteisiin tavalla, joka ei täysin huomioi järjestelmän reaali maailman rajoitteita.

Valtioiden väliset energiainfrastruktuurit on aiemmin suunniteltu siirtoverkonhaltioiden kesken vastaamaan tarpeita. Valtioiden väliset energiainfrastruktuurit ja erityisesti merenalaiset infrat ovat erittäin kalliita toteuttaa ja näihin hankkeisiin lähdetään harkiten vain tarpeesta.

EU:n yhteisen edun hankkeiden (PCI) arviointia ja hankelistojen valmistelua yksinkertaistetaan, erityisesti edistyneiden hankkeiden osalta. Kolmansien maiden hankkeiden arviointia täsmennetään ja Energiayhteisö maiden hyödyt huomioidaan aiempaa laajemmin. Lisäksi projektien seuranta vahvistuu, erityisesti fyysisen ja kyberturvallisuuden osalta.

Ehdotuksen III luku koskee lupamenettelyitä ja yleisön osallistumista. Lupamenettelyitä selkeytettäisiin ja nopeutettaisiin, mukaan lukien niiden digitalisointi ja selkeämpi vaiheistus. Lupamenettelylle asetettaisiin määräaikoja (24 ja 18 kuukautta koskien lupamenettelyn eri

vaiheita). Lupahakemukset katsottaisiin hyväksytyiksi, jos hakemuksia ei ole käsitelty kyseisissä aikarajoissa. Tämä hiljainen hyväksyntä ei koskisi ympäristöllisiä päätöksiä eikä tilannetta, jossa kansallisessa oikeusjärjestelmässä ei ole käytössä hiljaisen hyväksynnän periaatetta. Sähköhankkeille annettaisiin automaattinen ”erittäin tärkeän yleisen edun” asema, mikä voi nopeuttaa lupamenettelyitä. Lisäksi rajat ylittävää viranomaisyhteistyötä vahvistettaisiin. Jokaisen jäsenvaltion olisi varmistettava, että yksi kansallinen toimivaltainen viranomainen toimisi muun muassa lupamenettelyn yhteyspisteviranomaisena.

Ehdotuksen mukaan asetuksen liitteen II eri kategorioihin kuuluviin hankkeisiin sovellettaisiin erilaisia säännöksiä koskien tiettyjä lupamenettelyitä. Liitteen II 1 kohdan mukaisten infrastruktuurihankkeiden (koskevat sähköhankkeita) osalta jäsenvaltioiden tulee katsoa hankkeiden olevan erittäin tärkeän yleisen edun mukaisia ja palvelevan kansallista terveyttä ja turvallisuutta arvioitaessa luonto- ja lintudirektiivien sekä vesipuitedirektiivin poikkeamisedellytyksiä. Lisäksi ne kyseiseen kategoriaan kuuluvat hankkeet, jotka kuuluvat kansalliseen kehittämissuunnitelmaan voitaisiin tietyin edellytyksin vapauttaa YVA-direktiivin mukaisesta ympäristövaikutusten arviointimenettelystä sekä luontodirektiivin mukaisesta Natura-arvioinnista. Näitä hankkeita koskisi myös mahdollisuus korvata lintu- ja luontodirektiivin mukaisesti suojeluille lajeille aiheutunut haitta, jota ei voida välttää. Korvaaminen olisi mahdollista toteuttaa myös suorittamalla rahallinen korvaus.

Asetusehdotuksen liitteen II 2, 3 ja 4 mukaisten hankkeiden osalta jäsenvaltiot voisivat katsoa hankkeet erittäin tärkeän yleisen edun mukaisiksi luonto- ja lintudirektiivien sekä vesipuitedirektiivin mukaisissa poikkeamismenettelyissä. Näiden hankkeiden osalta korvaavien toimenpiteiden toteuttaminen Natura -verkoston yhtenäisyydelle tai luonnonarvoille aiheutuvien heikennysten korvaamiseksi voitaisiin suorittaa samanaikaisesti hankkeen toteutuksen kanssa. Tämä on poikkeus pääsäännöstä, jonka mukaan korvaavat toimenpiteet on suoritettava ennakolta. Energiainfrastruktuurisuunnittelua tehostetaan ja komissio ehdottaa itselleen valtuuksia laatia yhteisen EU-tasoisen skenaarion verkkojen pitkän aikavälin suunnitteluun. Siirtoverkonhaltijoiden Euroopan kattojärjestöt, sähkön osalta ENTSO-E ja vedyn osalta ENNOH, velvoitetaan tunnistamaan sähkö ja vetyverkon infrastruktuuritarpeet yhtenäisellä menetelmällä. Jos verkon kehittämissuunnitelmat eivät kata tarpeita, komissio voi käynnistää ”needs matching” prosessin ratkaisujen löytämiseksi.

Rajat ylittävän kustannustenjaon periaatteita täsmennetään ja EU:n energiavirastojen ACER-järjestölle annetaan uusia tehtäviä. Mahdollistetaan hankkeiden ”niputtaminen” kustannustenjaon helpottamiseksi. Lisäksi siirtoverkonhaltijoita kannustetaan entistä voimakkaammin ohjaamaan osa pullonkaulatuloista verkon investointeihin.

Verkkojen Eurooppa -rahoitusvälineen CEF:n rahoituksen kriteerejä täsmennetään erityisesti hankkeille, jotka eivät kuulu kansallisten sääntelyviranomaisten toimivaltaan.

Asetusehdotuksella lisäksi vahvistetaan raportointia ja digitalisaatiota.

Komission verkkosuunnitelma (artikla 11)

Euroopan komissio laatii kahden vuoden kuluessa asetuksen voimaantulosta – ja vähintään neljän vuoden välein – keskeisen skenaarion sähkö-, vety- ja kaasusektoreille. Tätä skenaariota käytetään EU:n laajuisissa kymmenvuotisissa verkon kehittämissuunnitelmissa sekä infrastruktuuritarpeiden arvioinnissa, kustannus-hyötyanalyysissä ja rajat ylittävien kustannusten jaossa. Tämän skenaarion tulisi olla linjassa EU:n energia- ja ilmastotavoitteiden kanssa ja ulottua vähintään vuoteen 2050 tukien ilmastoneutraaliustavoitetta, sekä tarkastella

sähkö-, vety- ja kaasusektoreita yhtenä kokonaisuutena ja optimoida järjestelmien tehokkuutta nykyistä paremmin. Komissio voi antaa delegoituja säädöksiä skenaarion vahvistamiseksi.

Valtioiden rajat ylittävä kustannusten jako (artikla 17)

Jos vähintään 10 % hankkeen arvioituista hyödyistä kohdistuu johonkin jäsenvaltioon, kyseisen jäsenvaltion ja sen sääntelyviranomaisen tulisi osallistua kustannustenjakoprosessiin. Kustannukset jaettaisiin jäsenvaltioiden kesken nettokustannus-hyötyjakauman perusteella, jotta kustannusjako heijastaa todellista hyötyjen jakautumista. Kustannustenjaon tulee perustua etukäteen sovittuun, läpinäkyvään ja ennustettavaan sopimukseen, joka takaa investointivarmuuden. Sopimus voi sisältää tarkasti rajatut mahdollisuudet jälkikäteisiin tarkistuksiin (aikataulut, kustannuskategoriat).

25 % pullonkaulatulojen sivuun laitto (artikla 19)

Siirtoverkonhaltijoiden (TSOjen) olisi varattava 25 % pullonkaulatuloista, joita ei käytetä kapasiteetin saatavuuden varmistamiseen tai merituulivoiman tuottajien korvauksiin, verkkoinvestointeihin, jotka sisältyvät EU:n hankelistaan ja vähentävät rajasiirtoyhteyksien pullonkauloja kyseisessä maassa. TSOjen on pidettävä nämä varat erillisellä tilillä, kunnes ne käytetään pullonkauloja vähentävien EU-hankkeiden rahoittamiseen, tai TSO osoittaa, että rajasiirtokapasiteetin lisääminen ei ole enää tarpeen kyseisillä rajoilla. Komissio voi antaa delegoituja säädöksiä, joissa täsmennetään millä ehdoilla TSOt voivat käyttää varoja ja milloin pullonkaulojen vähentämistä koskeva tavoite katsotaan täyttyneeksi.

4 Ehdotuksen oikeusperusta ja suhde toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteisiin

Ehdotuksen oikeusperustana on Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 172 artikla, jonka nojalla vahvistetaan suuntaviivoja, jotka kattavat EU:n tavoitteet, painopisteet ja pääperiaatteet suunnitelluista toimista Euroopan laajuisten verkkojen. Suuntaviivoissa yksilöidään yhteistä etua koskevat hankkeet.

Asia käsitellään tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä. Neuvoston päätöksenteko tapahtuu määräenemmistöllä.

Valtioneuvosto katsoo, että asetusehdotuksen oikeusperustaa voidaan pitää asianmukaisena.

Energiansiirtoinfrastruktuureilla on rajat ylittävien vaikutusten vuoksi eurooppalaista lisäarvoa. Rajat ylittävien energiainfrastruktuurien kehittäminen edellyttää jäsenvaltioiden välistä alueellista yhteistyötä. Yksittäisten jäsenvaltioiden säännökset ja toimet eivät riitä näiden infrastruktuurihankkeiden toteuttamiseen kaikilta osin. Ehdotus koskee riittävien energiainfrastruktuurien viiveettömän kehittämisen helpottamista kaikkialla unionissa ja sen naapurialueilla. Toimenpiteet kuuluvat unionin ja jäsenvaltioiden jaettuun toimivaltaan energia-alalla, mutta rajat ylittävien hankkeiden luonne ja niihin liittyvät koordinoitintarpeet edellyttävät EU-tason sääntelyä ja rahoitusta. Ehdotus on näin ollen toissijaisuusperiaatteen mukainen.

Komissio katsoo, että ehdotus noudattaa myös suhteellisuusperiaatetta. Sen mukaan ehdotus on oikeasuhteinen sen tunnistamien haasteiden laajuuteen ja luonteeseen sekä toisaalta ehdotuksen tavoitteiden saavuttamiseen nähden. Ehdotus ei ylitä sitä, mitä on komission mukaan tarpeen ehdotuksen tavoitteen eli EU:n energiainfrastruktuurin oikea-aikaisen ja tehokkaan kehittämisen, saavuttamiseksi. Komissio toteaa myös, että ehdotetut toimet auttavat

tehokkaammin vastaamaan EU:n energia-infrastruktuurin tarpeisiin, varmistavat hankkeiden nopeamman toteutuksen ja parantavat EU:n energiaverkkoinfrastruktuurin kestävyyttä ilman, että ne aiheuttaisivat merkittäviä kustannuksia siirtoverkonhaltijoille ja hankkeiden edistäjille, jäsenvaltioille, kansallisille sääntelyviranomaisille tai energia-alan sääntelyviranomaisten yhteistyövirastolle (ACER).

Valtioneuvosto katsoo, että ehdotuksen voidaan katsoa täyttävän myös suhteellisuusperiaatteen vaatimukset.

5 Ehdotuksen vaikutukset

Komissio ei ole tehnyt ehdotuksista vaikutusten arviointia. Komissio julkaisi ehdotuksen yhteydessä lyhyen työasiakirjan SWD (2025) 2000 final, jossa vaikutuksia on kuvattu hyvin karkealla tasolla. Ehdotuksen vaikutusten arviointi perustuu pääosin työasiakirjassa (SWD (2025) 2000 final) esitettyihin näkemyksiin.

5.1 Vaikutukset kansalliseen lainsäädäntöön

Asetus on suoraan sovellettavaa oikeutta eikä se edellyttäisi suoranaisia täytäntöönpanotoimia. Kuitenkin asetuksesta todennäköisesti seuraisi tarve muuttaa kansallista lainsäädäntöä niin, ettei kansallinen sääntely olisi asetuksen kanssa ristiriitaista. Lisäksi SOVA-direktiivin mukaisen ympäristöarvioinnin edellyttäminen Kansalliselta kehittämissuunnitelmalta voisi edellyttää muutoksia kyseiseen suunnittelujärjestelmään, jotta direktiivin mukainen ympäristöarviointi on mahdollista järjestää. Asetusehdotuksen edellyttämien viranomaisvelvoitteiden mahdollisilla muutoksilla voi olla vaikutuksia niiden kansallisiin järjestelyihin ja täten vaikutus näitä koskevaan kansalliseen lainsäädäntöön.

5.2 Taloudelliset ja muut vaikutukset

Asetusehdotuksella ei arvioida olevan suoria taloudellisia vaikutuksia. Asetusehdotuksen mukaisesti kuitenkin asetetaan ne kriteerit ja prosessit, joilla EU:n PCI-hankkeita valitaan ja jotka voivat saada rahoitusta CEF-rahoitusvälineestä. CEF:ssä energiahankkeisiin on ehdotettu varattavaksi lähes 30 miljardia euroa uudesta EU:n rahoituskehyksestä 2028–2034. Verkkojen Euroopan energiarahoitusta Suomi on aiemmalla 2014–2020 ja 2021–2027 kausilla saatu Suomeen Gasgridin Balticconnector, Fingridin Estlink2 ja Aurora Line I -hankkeisiin, sekä Gasgridin vetyputkihankkeiden selvityksiin. Komissio on arvioinut, että CEF-tukea jaettaisiin vanhanmallisesti olemassa olevan TEN-E-asetuksen pohjalta vuoteen 2029 ja ensimmäisen kerran uuden TEN-E-asetuksen pohjalta laaditun PCI-hankelistan hankkeille hyväksyttäisiin 2029 lopussa.

Komissio on arvioinut asetusehdotuksen pienentävän merkittävästi EU:n energiajärjestelmän kustannuksia, koska hankkeet voidaan kohdentaa paremmin todellisiin tarpeisiin. Parempi verkkojen yhteenliitettävyyden vakauttaisi ja laskisi sähkön tukkumarkkinahintoja koko EU:ssa. Jäsenvaltioille ja kansallisille viranomaisille asetusehdotuksesta aiheuttaisi lyhyellä aikavälillä lisähallinnollisia kustannuksia, jotka liittyvät tarkistetun lainsäädäntökehyksen täytäntöönpanoon.

Asetuksen 7 artiklan ehdotuksella hankkeiden vapauttamisesta ympäristövaikutusten arviointimenettelystä Kansallisen kehittämissuunnitelman perusteella olisi odotettavasti viranomaisvaikutuksia. Arvioinneista vapautetut hankkeet tulisi seuloa siltä varalta, että ne aiheuttaisivat sellaisia erittäin todennäköisiä merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia, joita ei ennakoitu suunnitelman ympäristöarvioinnissa. Tämä olisi asetuksen soveltamisalaan

kuuluvien hankkeiden osalta uusi menettelyvaihe. Vastaavaa sääntelyä YVA-vapautukseen liittyvästä seulonasta on jo olemassa koskien Euroopan parlamentin ja neuvoston uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian käytön edistämisestä annetussa direktiivissä (EU) 2018/2001 (jäljempänä *uusiutuvan energian direktiivi*) tarkoitettuja nopean kehittämisen alueita.

Ehdotuksesta jää epäselväksi, millä tavalla asetuksen 10 artiklassa esitetyt hakemusta edeltävää menettelyä (*pre-application procedure*) koskevat määräajat sitoisivat hankkeesta vastaavan tai toiminnanharjoittajan toimintaa.

6 Ehdotuksen suhde perustuslakiin sekä perus- ja ihmisoikeuksiin

Asetusehdotuksen arvioidaan olevan perustuslain mukainen.

Kuitenkin ehdotuksen mukainen ”hiljainen hyväksyntä” vaikuttaisi olevan ongelmallinen perustuslain 21 §:n osalta muun muassa muutoksenhakukeinojen käyttämisen näkökulmasta (U 38/2025 vp; U 7/2023 vp; U 2/2023 vp). Tarkemmin hiljaisen hyväksynnän suhdetta perustuslain 21 §:ään on käsitelty esimerkiksi U-kirjelmässä 2/2023 vp. Kyseisen U-kirjelmän antamisen jälkeen hiljaisesta hyväksymisestä on säädetty Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2024/1309 toimenpiteistä gigabititason sähköisten viestintäverkkojen käyttöönoton kustannusten vähentämiseksi, asetuksen (EU) 2015/2120 muuttamisesta ja direktiivin 2014/61/EU kumoamisesta sekä kansallisesti hyvin rajatuissa tapauksissa uusiutuvan energian tuotantolaitosten lupamenettelystä ja eräistä muista hallinnollisista menettelyistä annetun lain (1145/2020) 17 b §:ssä. Hiljainen hyväksyntä voisi myös olla alustavan arvion mukaan ongelmallinen tiedon saannista, yleisön osallistumisoikeudesta päätöksentekoon sekä muutoksenhaku- ja vireillepano-oikeudesta ympäristöasioissa tehdyn yleissopimuksen (nk. Århusin sopimuksen, SopS 122/2004) kannalta. Ehdotuksella tunnistetaan lisäksi voivan olla merkitystä myös perustuslain 20 §:n (vastuu ympäristöstä) kannalta.

7 Ahvenanmaan toimivalta

Valtakunnan ja Ahvenanmaan maakunnan välisestä toimivallanjaosta säädetään Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991), (jäljempänä *itsehallintolaki*) 18 ja 27 §:ssä. Itsehallintolain 18 §:n 1 momentin 10 ja 22 kohdan mukaan maakunnalla on lainsäädäntövalta asioissa, jotka koskevat luonnon- ja ympäristönsuojelua ja elinkeinotoimintaa.

Näin ollen ehdotuksen katsotaan kuuluvan maakunnan lainsäädäntövaltaan. Ahvenanmaan maakunta lähtökohtaisesti vastaa Euroopan unionin säädösten täytäntöönpanosta siltä osin kuin asia kuuluu sen toimivaltaan.

8 Ehdotuksen käsittely Euroopan unionin toimielimissä ja muiden jäsenvaltioiden kannat

Komissio esitteli asetusehdotuksen neuvoston energiatyöryhmässä 13.1.2026, jonka jälkeen ehdotusta on käsitelty työryhmässä viikoittain. Neuvoston puheenjohtajamaa Kypros on kertonut pyrkivänsä käsittelemään asetusehdotusta kaudellaan ripeästi ja tuovansa sen energiaministereiden käsiteltäväksi kesäkuun energianeuvostossa edistymisraporttia tai jopa yleisnäkemyistä varten.

Euroopan parlamentissa ehdotuksen käsittelystä vastaava valiokunta on teollisuus-, tutkimus ja energiavalioikunta (ITRE). Parlamentti ei ole vielä nimennyt raporttoreja eikä parlamentin käsittelyaikataulusta ole tietoa.

9 Ehdotuksen kansallinen käsittely

Valtioneuvoston U-kirjelmä on valmisteltu työ- ja elinkeinoministeriössä yhteistyössä ympäristöministeriön kanssa.

U-kirjelmäluonnos on käsitelty EU21-jaoston (energia- ja Euratom) kirjallisessa menettelyssä 5.–6.2.2026.

10 Valtioneuvoston kanta

Suomen kantoja verkkopakettiin on muodostettu selvityksissä U 52/2025 vp (valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi Verkkojen Eurooppa-välineen perustamisesta vuosiksi 2028–2034) ja U 74/2025 vp (valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan kilpailukykyrahaston perustamisesta, mukaan lukien puolustusalan tutkimuksen ja innovoinnin erityisohjelma), joissa nyt kyseessä olevan ehdotuksen näkökulmasta olennaisia kirjauksia ovat seuraavat kannat:

Valtioneuvosto katsoo, että EU:n kriittisen infrastruktuurin ja erityisesti merenalaisen infrastruktuurin suojele ja korjaaminen sekä niihin käytettävät teknologiat ovat tärkeitä EU:n energiaturvallisuuden ja resilienssin vahvistamisessa ja niiden kehittämisessä tulisi hyödyntää EU-tason toimia.

Lähtökohtaisesti energiainfrastruktuuriin tehtävät investoinnit tulisi tehdä markkinaehtoisesti. Valtioneuvoston ensisijaisena tavoitteena on, että CEF-rahoituksella ei tulisi tukea jäsenvaltioiden sisäisiä energiainfrastruktuuri-investointeja.

Edellä mainittuja valtioneuvoston kantoja täydennetään tällä U-kirjelmällä seuraavasti:

Valtioneuvosto pitää Euroopan verkkopakettia tervetulleena aloitteena, jonka myötä komissio kiinnittää huomiota sähköverkkojen kehittämiseen ja niiden tärkeään osuuteen puhtaan siirtymän mahdollistamisessa. Valtioneuvosto suhtautuu myönteisesti komission tavoitteeseen vastata kriittiseen tarpeeseen EU-tasolla vahvistaa energiainfrastruktuuria sekä poistaa pullonkauloja, jotka hidastavat rajat ylittävien yhteenliitännöjen vahvistumista jäsenvaltioiden välillä. Hyvin toimivat ja riittävät energiaverkot ovat välttämättömyys Euroopan kilpailukyvyyn, energiaturvallisuuden ja resilienssin kannalta.

Valtioneuvosto pitää TEN-E-asetuksen päivittämistä lähtökohtaisesti perusteltuna. Vaikka asetuksen peruslinjaukset ovat edelleen ajankohtaisia, tarvitaan rajat ylittävien energiainfrastruktuurihankkeiden kehittämiseen lisäpanostusta.

Infrastruktuurin turvallisuuden ja resilienssin parantaminen

Valtioneuvosto pitää erittäin tärkeänä, että TEN-E -asetuksen CEF-rahoitukselle kelpoiseksi hankekategoriaksi on lisätty infrastruktuurin turvallisuuden ja resilienssin parantaminen. Valitettavaa kuitenkin on, että tämä turvallisuuden parantaminen koskee komission ehdotuksessa vain sähköön liittyvää infrastruktuuria eikä kaasua. Valtioneuvosto toteaa, että kaasulla on EU:ssa merkittävä asema ja EU:n kaasusektorilla on tapahtunut merkittäviä muutoksia Ukrainan sodasta johtuen. Itämerellä on lisäksi tapahtunut kaksi merkittävää kaasuinfran rikkoa. Valtioneuvosto pitää huolestuttavana, että sinänsä tärkeä energiainfrastruktuurin turvallisuuden ja resilienssin parantaminen ei sähkön osalta käytännössä sisältäisi rajoitteita. TEN-E -asetuksen mukaisten hankkeiden tulisi aina olla vain valtioiden

rajat ylittäviä tai niihin liittyviä eikä kansallisia ja niiden tulisi koskea turvallisuuden tason normaalitason päälle tehtäviä parannuksia.

Komission rooli energiainfrastruktuurin suunnittelussa

Valtioneuvosto suhtautuu varauksellisesti komission toimivallan lisäämiseen EU-laajusten energiaverkkojen kehittämisessä. Jäsenvaltioiden vaikutusmahdollisuudet ja prosessien läpinäkyvyys tulisi varmistaa.

Komissiolle ehdotettua säädösvallan siirtoa antaa joka neljäs vuosi EU-laajuinen verkon kehittämissuunnitelma tulisi vielä tarkastella sen asianmukaisuuden, laajuuden ja tarkoituksenmukaisuuden näkökulmista. Kyse on EU:n energiainfran suunnittelun keskeisestä toimesta, josta ei tulisi säätää delegoidulla säädöksellä.

Valtioneuvosto katsoo, että on tärkeää säilyttää jäsenvaltiolla valta päättää sen alueelle tulevista energiainfrastruktuureista ja erityisesti rajat ylittävistä yhteyksistä.

Valtioneuvosto katsoo, että sähkö-, kaasu- ja vetyverkkojen kymmenvuotisten suunnitelmien yhteensopivuutta voidaan parantaa kevyemmilläkin toimilla.

Valtioiden rajat ylittävä kustannustenjakoa

Valtioneuvosto suhtautuu varauksellisesti komission ehdotukseen rajat ylittävien energiainfranhankkeiden hyötyjen arvioinnista hankkeen lähtömaiden ulkopuolelle. Valtioneuvosto korostaa, että kustannustenjakokeskusteluihin osallistumisen ei tule ennakoida osallistumista kustannustenjakoon. Valtioneuvosto suhtautuu varauksellisesti ehdotettuun velvoitteeseen käynnistää CBCA-menettely aina, kun vähintään 10 % projektin arvioiduista hyödyistä kohdistuu jäsenmaahan, joka ei ole mukana hankkeessa. Valtioneuvosto katsoo, että selkein lähtökohta olisi, että kustannukset jaetaan niiden maiden kanssa, joihin hanke suoraan kytkeytyy ja joista projektipromoottoritkin ovat. Muussa tapauksessa neuvotteluosapuolien määrä lisääntyy ja neuvottelut monimutkaistuvat huomattavasti. Lisäksi laskennalliset hyödyt ja kustannukset jakautuvat kymmenille vuosille, jolloin hyödyt ja kustannukset riippuu käytännössä valitusta skenaariosta ja sisältävät runsaasti epävarmuuksia.

Uusi ehdotus 25 % pullonkaulatulojen laittamisesta sivuun

Valtioneuvosto pitää komission ehdotusta pullonkaulatulojen sivuun laittamisesta epäselvänä ja osin liian pitkälle menevänä. Valtioneuvosto katsoo, että jatkotyössä tulisi pyrkiä selventämään ehdotuksen useita yksityiskohtaisesti, kuten mistä 25 % on laskettava, minne varat konkreettisesti siirretään tai pitävätkö sisällään maiden sisäisiä pullonkaulatuloja. Valtioneuvosto ei lähtökohtaisesti kannata, että sähkömarkkinoilla kerättyjä pullonkaulatuloja käytettäisiin kaasu- tai vetyinfrojen rakentamiseen tai muihin kuin suoraan Suomeen liittyviin sähköverkkohankkeisiin.

Lupamenettelyt

Säätelyssä tulisi varmistaa ympäristön- ja luonnonsuojelun korkea taso ja johdonmukaisuus unionin muihin ympäristötoimiin ja ympäristötavoitteisiin sekä yleisön osallistumiseen nähden (U 6/2023 vp; U 7/2023 vp).

Valtioneuvosto katsoo – viitaten muihin ympäristösäätelyä koskeviin aloitteisiin, että ympäristöarviointeja ja lupamenettelyjä koskevista muutoksista tulisi pyrkiä yhtenäiseen ja

johdonmukaiseen sääntelykokonaisuuteen. Lukuisia poikkeuksia sisältävät säädösehdotukset ovat omiaan johtamaan ympäristö- ja lupamenettelyjä koskevan EU-sääntelyn pirstaloitumiseen ja monimutkaistumiseen.

Valtioneuvosto näkee tarpeellisena selkeyttää luonto- ja lintudirektiivin vaatimusten huomioimista energiainfrastruktuurihankkeissa. Valtioneuvosto kiinnittää kuitenkin huomiota siihen, että tavoitteen mukaiset muutokset olisi parempi tehdä lintu- ja luontodirektiiveihin osana toimia, joihin direktiivien stressitestin pohjalta mahdollisesti ryhdytään.

Valtioneuvosto huomauttaa, että hiljaiseen hyväksyntään tulee kiinnittää huomiota perustuslain näkökulmasta. Valtioneuvosto katsoo, että ensisijaisesti hiljainen hyväksyntä olisi pyrittävä poistamaan asetusehdotuksesta tai tavoiteltava muotoa, jossa jäsenvaltiot voivat itse päättää sen käyttöönotosta. Valtioneuvosto pitää hyvänä, että hiljainen hyväksyntä ei koskisi ympäristöllisiä lupia.

Ehdotuksen mukaan kansallisen kehittämissuunnitelman perusteella hankkeita voitaisiin vapauttaa ympäristövaikutusten arviointimenettelystä ja Natura-arvioinnista menettelyllä, mikä vaikuttaa samankaltaiselta suhteesta uusiutuvan energian direktiivin nopean kehittämisen alueiden säännöksiin. Valtioneuvosto kannattaa EU-säädöskokonaisuuden kannalta mahdollisimman selkeitä säännöksiä, jotka eivät johda tarpeeseen määritellä jo olemassa olevaa terminologiaa eri tavoin eri säädöksissä.

Valtioneuvosto suhtautuu varauksellisesti ympäristövaikutusten arviointimenettelyn sisällyttämiseen 10 artiklassa tarkoitettuihin lupamenettelyn määräaikoihin. Valtioneuvosto suhtautuu varauksellisesti yhtenäiseen aikarajaan ympäristövaikutusten arviointimenettelyn tarpeen määrittämiselle ja arviointiohjelmavaiheelle. Ehdotuksen vaikutusta on tarkasteltava tarkemmin jatkokäsittelyn aikana.

Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että ympäristövaikutusten arviointimenettelyn vaiheita sujuvoitetaan ja että kaikki vaiheet sekä arviointimenettelyn tarpeen määrittäminen olisi jatkossakin mahdollista toteuttaa kansallisissa määräajoissa. Valtioneuvosto suhtautuu varauksellisesti hankkeesta vastaavan toimintaan kohdistuviin määräaikoihin ympäristövaikutusten arvioinnin laadintaan liittyen.

Valtioneuvosto katsoo, ettei asetusehdotuksen toimivaltaiselle viranomaiselle tulisi siirtää YVA-menettelyssä toimivaltaiselle viranomaiselle kuuluvia viranomaistehtäviä.

Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että siltä osin kuin asetuksessa viitataan alueidenkäytön suunnitteluun, pitäydyttäisiin voimassa olevan asetuksen mukaisessa kansallisen lainsäädännön huomioivissa sanamuodoissa tai muutoin varmistettaisiin, että asetuksen soveltaminen voi tapahtua kansallinen lainsäädäntö ja olosuhteen huomioon ottaen. Lisäksi olisi tärkeää, että alueidenkäytön suunnittelu rajattaisiin selkeästi lupamenettelyjen ulkopuolelle.